

آموزش خط گیلکی

منبع:

v6rg.com

آموزش خط گیلکی

درس اول

ألف (آ، ا، اء)، بي (ب)، پي (پ)، تي (ت)، ئي (ث)،
جام (ج)، چي (چ)، حي (ح)، خي (خ)، دال (د)،
ذال (ذ)، ري (ر)، زي (ز)، ئي (ژ)، سين (س)،
شين (ش)، صات (ص)، ضات (ض)، طأى (ط)،
ظأى (ظ)، عين (ع)، غين (غ)، في (ف)، قاف (ق)،
كاف (ك)، گاف (گ)، لام (ل)، ميم (م)، نون (ن)،
وؤ (و، وؤ، وء)، يه (ي، ئي، ي)، هه (ه)

- حروف الفبا در گیلکی همون حروف فارسيه.
- فقط چندتا نماد برای نشون دادن بعضی صداها اضافه شده تا خوندن و تلفظ کلمه‌ها راحت تر شه.
- این جوری هر کسی با هر گویشی می‌تونه لغات گویش‌های دیگه رو راحت بخونه و بفهمه.
- چون کلمات عربی در زبان‌های ایرانی کاربرد زیادی دارن و این کلمه‌ها جزئی از زبان شدن، حروف عربی از این خط حذف نشدن؛ هرچند تلفظ‌های متفاوتی ندارن.

آموزش خط گیلکی

درس دوم

دأرم/دأتم (دارم)

خأم/خأتم/خأمم (می‌خوام)

برأر (برادر)

فردهأ (فردا است)

خؤنهأ (خونه است)

- فتحه در این خط با «أ» نشون داده میشه.
- چه فتحه‌ی کشیده و چه فتحه‌ی کوتاه.
- تاکید ما بیشتر روی فتحه‌های کشیده است.
- کلماتی که در بعضی گویش‌ها با های غیرملفوظ تموم میشن هم اگر به فعل «ایسن» ختم بشه، بسته به لهجه با نیم‌فاصله «أ» رو به انتهای کلمه می‌چسبونیم.

آموزش خط گیلکی

درس سوم

مئن (درون)

ائره (این جا)

مئبه (برای من)

کشئن (کشیدن)

دئه گۆته مننم (دیگه نمی توئم بگم)

- کسره در این خط با «ئ/ئ» نشون داده میشه.
- چه کسره‌ی کشیده و چه کسره‌ی کوتاه.
- تاکید ما بیشتر روی کسره‌های کشیده است.
- در پایان کلمات مختوم به کسره، اگر کسره کوتاه باشه با «ه» غیر ملفوظ نوشته شده و اگر بلند باشه با «ئه» نوشته خواهد شد.

آموزش خط گیلکی

درس چهارم

کور (دختر)

شوئدره (داره میره)

شو (شب)

دامون (جنگل)

غو (پر)

بون (شدن)

- ضمه در این خط با «ؤ» نشون داده میشه.
- چه ضمه‌ی کشیده و چه ضمه‌ی کوتاه.
- برای آوای ow هم از همین نماد استفاده میشه.

آموزش خط گیلکی

درس پنجم - ۱

رشت ۶ بازار (بازار رشت)
اَوَن ۶ آؤخۆري (ليوان او)
سۆرخ ۶ رۆجا (ستاره سرخ)
مشت ۶ مھدي (مشهدی مهدی)
خرت ۶ خشال (آت و آشغال)
ؤرگ (گرگ)

- مهمترین نشانه و پربسامدترین واکه‌ی گیلکی شواست. که با «شل» (- ۶ -) نشون داده میشه.
- در ترکیبهای اضافه، این علامت بین مضاف و مضاف الیه قرار می‌گیره.
- در ترکیبهای اضافه‌ی ملکی هم به همین صورت.
- در ترکیبهای وصفی هم از شل استفاده میشه.
- همین‌طور در گروه‌های اسمی.
- گاهی از این علامت به عنوان حرف عطف هم استفاده میشه.
- هر جا که لازمه درون یک کلمه نشون بدیم که آوای شوا داریم از این علامت استفاده می‌کنیم.

آموزش خط گیلکی

درس پنجم - ۲

أمي خانه (خانه ما)

رشت ي بازار

✓ من تي پسرأ بيدم (× من تي پسر ٚ بدم)

✓ اون تي ماره (× اون تي ماره ٚ)

- در ترکیبها اگر کلمه‌ی اول مختوم به واکه باشه دیگه نیازی به استفاده از شل نیست.
- اگر در لهجه‌ی شما نقش‌نمای اضافه جور دیگری تلفظ میشه (مثلا «ي» تلفظ میشه) شما می‌تونید همون را به کار بگیرید.
- دقت کنید که شل دو جا هرگز استفاده نمیشه: یکی نشانه‌ی مفعولی یا هر جا که فعلی روی یک اسم عمل می‌کنه. حالت دیگه هم اون زمانی که فعل «ایسه» (است) داریم.

آموزش خط گیلکی

درس ششم

دور (دور)

پیلاکوت (پرو)

جوت (الکن)

چوم/چوشم (چشم)

فوجومسن (خم/دولا شدن)

بوخور (بخور)

- برای آوای (او/u) از «ق» استفاده می‌کنیم.
- چه کشیده باشه چه کوتاه.

آموزش خط گیلکی

درس هفتم

تیتی (شکوفه)

می (مال من)

گیلکی

فیچی (جمع کرد)

کی شی؟ (مال کی؟)

شی (شبنم)

- برای آوای (ای/i)، از «ی» استفاده می‌کنیم.
- چه کوتاه باشه و چه کشیده.
- هم وقتی جدا نوشته همیشه هم وقتی به یک حرف می‌چسبه، زیرش دو تا نقطه داره.

آموزش خط گیلکی

درس هشتم

چایی (نوشیدنی چای)

حسنی (حسنک)

می (شراب)

نا (یا)

انیمیشن (انیمیشن)

- برای نمایش همخوان «Y»، از «ی» استفاده می‌کنیم.
- که در هر دو حالت جدا و چسبیده بی‌نقطه است. نکته: این مورد چندان با استقبال کاربران مواجه نشد اما ضمن عقب‌نشینی، همچنان این پیشنهاد رو در کنار تمامیت طرح ذکر می‌کنیم چرا که باید واژه‌ی «ی» را تماماً از همخوان «ی» مستقل کرد؛ شاید در آینده سلیقه و ذائقه‌ی کاربران تغییر کند.

آموزش خط گیلکی

درس نهم

پیه

دیار

پیاز

نیاز

کیان

- برای نوشتن کلمه‌هایی که در اونها بعد از واکه‌ی «ی»، همخوان «ی» می‌آید، مانند پیه، دیار، پیاز و... تنها یک بار «ی» نوشته می‌شود.

آموزش خط گیلکی

درس دهم

تیۆل (کدر و گل آلود)

ریۆت (به معنی رسوب)

آؤ (آوای تعجب)

شال (شغال)

- برای نمایش واژه‌های ترکیبی مختص زبان گیلکی (مثلاً: $i\bar{u}$ یا ui یا eo یا \bar{a} و ...). از ترکیب علایم موجود استفاده همیشه.
- ترکیبی دونستن این آواها به معنای قائل شدن تقدم یا تأخر یا اولویت برای هیچ واژه‌ای نیست!

- برای جدانویسی و سرهم‌نویسی، معیار اصلی، استقلال کلمه است. یعنی بخش‌های مربوط به یک کلمه باید چسبیده به اون کلمه باشند مگر در مواردی که معیارهای دیگر یا عادت‌های نوشتاری مانع بشه.

- افعال مستمر یا افعال ماضی بعید رو با این توجیه که یک فعل مستقل و در نتیجه یک کلمه هستند با هم می‌نویسیم.

- اگر با فعلی روبرو باشیم که پیش از فعل کمکی‌اش، های غیرملفوظ اومده باشه همیشه از نیم‌فاصله استفاده کرد.

- پیشوندهایی همچون «بی»، «نا» و ... چسبیده نوشته میشن.

آموزش خط گیلکی

درس یازدهم - ۱

شؤندرَم (دارم می‌رم)

دئرم (دارم می‌بینم)

خؤرده‌دبؤ (داشت می‌خورد)

کؤشته‌دؤبؤ (داشت می‌کشت)

پیکس

پیسواد

آموزش خط گیلکی

درس یازدهم - ۲

دارون (درختها)

چیرین (جوجه‌ها)

خونه‌آن / خانه‌یان (خانه‌ها)

توخورن (نمی‌خورن)

بوشو (رفت)

خوردنشا (قابل خوردن)

- علامت جمع هم چون بخشی از کلمه است، تا جایی که ناچار به ایجاد تغییر در شکل نوشتن کلمه‌ی اصلی نباشیم اون رو به کلمه‌ی اصلی می‌چسبانیم.
- در مواردی که افزودن علامت جمع، کلمه‌ی اصلی رو تغییر شکل داده و یا کلمه‌ی اصلی ما مختوم به های غیر ملفوظ باشه، علامت جمع رو به کمک نیم‌فاصله می‌چسبانیم.
- پیشوند افعال و نیز پیشوندهای دیگه همچون «ب» یا پیشوند نفی «ن» همگی به فعل می‌چسبند.
- پسوندها هم به کلمه می‌چسبند.

آموزش خط گیلکی

درس یازدهم - ۳

- در افعال مرکب، الف میانجی بدون هیچ فاصله‌ای و به صورت بخشی از فعل نوشته می‌شود.
- کلمات مستقلی همچون حرف‌ها، حتماً با فاصله نوشته خواهند شد.

توماماگون (تمام کن)

پیادأم (پیاده می‌شوم)

ویلاگون (رها کن)

گرداگیتن (جمع کردن)

سعید آن بما (سعید هم آمد)

حسن، جا فیکیتتم (از حسن گرفتم)

آموزش خط گیلکی

درس دوازدهم

من تي پسرأ بیدئم (من پسر را دیدم)
مریم-ه وشنا بوبؤ (مریم گشنهش شده است)
کلمه-یا (کلمه را)
لاکوؤ بدئم / لاکو-یه بیدئم (دختر را دیدم)
سارا-دوخون / سارا-یا دخان (سارا را صدا بزن)
بازی-ئه بدي؟ (بازی را دیدی؟).

- نشانه‌ی مفعولی (رایبی و برایی) و یا هر جا که فعلی روی یک اسم عمل می‌کنه، نشانه با یک خط تیره به مفعول یا اون اسم می‌چسبه.
- اینکه شما این نشانه رو چطور تلفظ می‌کنید (ه یا ا) فرقی نداره، بهر حال این یک کلمه‌ی مستقله و حتی شاید در برخی لهجه‌ها واج میانجی بگیره.
- این قاعده حتی در مورد کلمات مختوم به واکه هم رعایت میشه.

آموزش خط گیلکی

درس سیزدهم

من و تو (من و تو)
دار و خال (درخت و شاخه)
بوشو یو بیده (رفت و دید)
خرت، خشال (آت و آشغال)
تو نو مو (تو و من، تو با من)

- در گیلکی حرف عطف به صورت و (U) و (O) و همچنین گاهی یو (YU) و یو (YO) و نیز گاهی به صورت واکه‌ی شوا نوشته می‌شود و هرگز به صورت «و» (VA) تلفظ و نوشته نمی‌شود.
- البته حرف عطف واجهای میانجی دیگری هم می‌گیرد که نهایتاً تابع همین قاعده خواهند بود.

آموزش خط گیلکی

درس چهاردهم

تفاق (اتفاق)

صؤب (صبح)

ایتؤ (این‌طور)

اؤتؤ (اون‌طور)

واویشکه/واویشکا (نوعی غذا)

- در مورد کلمات دخیل که با حروف دخیل (مانند ذ، ث، ض، ظ، ط و ...) نوشته می‌شوند پیشنهاد اینه که ضمن رعایت ویژگی‌های آوایی و تلفظی در گیلکی، حروف دخیل به همان صورت نوشته بشن تا ریشه و اصل کلمات برای خواننده مشخص باشه.
- البته باید در نظر گرفت که این صرفاً در مورد کلماتی صادقه که ریشه‌ی غیر گیلکی آن‌ها واضح و نه بر اساس حدس و گمان باشد.

آموزش خط گیلکی

درس پانزدهم

مؤچچی / ماچچی / مؤچچه (بوس)

- در کلمات مشدد، به جای علامت تشدید، حرف مشدد را دوبار پشت سر هم می‌نویسیم:

آموزش خط گیلکی

درس شانزدهم

شتم/شونم (می روم)

شي/شوني (می روی)

خوړيدي (می خورند)

• شناسه‌ی افعال به افعال می چسبه.

آموزش خط گیلکی

درس هفدهم

خاستن (خواستن)

خاخۆر (خواهر)

خاو/خۆ (خواب)

• واو معدوله در نگارش گیلکی حذف میشه.

آموزش خط گیلکی

درس هیجدهم

مأمولی (محدولی)

ایسۆب (یوسف)

- اسم افراد بر اساس املاي رایج نوشته می‌شود ولی اسامی خاصی که در گیلکی به صورت مشخص جا افتاده‌اند و نیز نام‌هایی که صورت تلفظشان بسیار تغییر کرده به همین صورت تلفظ شده نوشته خواهند شد. باید دقت کرد که در مورد افراد غیر گیلکی که نام یوسف یا محدودلی دارند باید به همان صورت اصلی نوشته شود و نه بر اساس تلفظ گیلکی.

آموزش خط گیلکی

درس نوزدهم

سۆماسرا (صومعه‌سرا)

کوچیسفهان (کوچصفهان)

لایچون (لاهیجان)

کلأچنه (کلاچای)

جوؤردشت (جواهردشت)

جوؤرده (جواهرده)

- نام جاها و اسم های قومی بهتره بر اساس تلفظ گیلکی (تلفظ مردم همان منطقه و نه تلفظ مناطق دیگر!) نوشته شوند.